

YTY/JI

16.2.2016

STTK:n tavoitteet julkisen talouden suunnitelmaan keväällä 2016

- Suomessa tarvitaan talous- ja työmarkkinapolitiikan yhteensovittamista, jotta voidaan parantaa kilpailukykyä sekä ylläpitää ostovoimaa lyhyellä aikavälillä.
- Julkiset investoinnit (liikenneväylät, T&K) vahvistavat kasvua ja parantavat kilpailukykyä. Niiden lisääminen voidaan rahoittaa lisävelalla tai uusien rahoitusvälinein.
- Parempi muutosturva nopeuttaa työllistymistä. Aktiivitoimien määrää (erityisesti palkkatukea) ja työttömien koulutusta on lisättävä.
- Nykyisen kaltainen aikuiskoulutustukimalli on säilytettävä.
- Mikäli julkista taloutta sopeutetaan aiottua enemmän, verotuksen kiristämisen on oltava myös yksi vaihtoehto lisäleikkausten rinnalla.
- Harmaan talouden torjunnan resurssit varmistettava
- Sote-uudistuksen rahoituksessa keskeistä on yhtäaikaaisesti hallita kokonaisveroaste ja varmistaa sote-sektorin riittävä rahoitus
- Päivähoitomaksujen määräytyminen kuukausittaisen hoitoajan perusteella parantaa perheen ja työn tasapainoa sekä tuo säästöjä kunnille

Viennin lisäksi tuettava kotimaista kysyntää

Suomen taloutta ovat kohdanneet yhtäaikaiset shokit, jotka ovat heikentäneet työllisyyttä ja tuottavuutta. Samanaikaisesti digitalisoituminen vaikuttaa yrityksiin ja työllisyyteen. Suomen matka kestävän kasvun uralle edellyttää toimia sekä kustannus- että kasvukilpailukykyyn parantamiseksi. Pitkäaikaistyöttömyyden kasvu ja investointien alhainen taso uhkaavat heikentää Suomen tulevaa kasvupotentiaalia. Työttömyyden kasvu on seurausta siitä, että työpaikkoja luovia aloittavia yrityksiä ei synny tarpeeksi eikä työttömällä ole aina uusissa työpaikoissa tarvittavaa osaamista.

Tuottavuuskasvun aikaansaaminen on keskeinen edellytys Suomen palaamiselle kestävän kasvun uralle ja realisen kilpailukykyyn vahvistamiseksi. Tuottavuuden parantamiseksi on arvioitava laaja-alaisesti politiikkatoimia eri sektoreilla. Siihen voi yhdistää toimialoilla tapahtuvan vuoropuhelun tuottavuuden kehittämisestä.

Työmarkkinoilla tehtävillä ratkaisuilla vaikutetaan työllisyyteen, tuottavuuteen, yritysten kilpailukykyyn, palkansaajien ostovoimaan ja työrauhaan. STTK ei hyväksy hallituksen toimia kustannuskilpailukykyyn parantamiseksi, sillä ne kaventavat ammattiyhdistysliikkeen sopimusmahdollisuuksia eivätkä kohtelee eri palkansaajaryhmiä tasapuolisesti. Lisäksi ne perustuvat huteraan analyysiin viennin lamaantumisen syistä. Suomessa tarvitaan talous- ja työmarkkinapolitiikan yhteensovittamista, jotta kustannuskilpailukykyä voidaan parantaa sekä ylläpitää ostovoimaa lyhyellä aikavälillä. Näin luodaan vakautta ja ennakoivuutta.

Suomi menestyy korkeamman jalostusasteen tuotannon ja palveluiden avulla. Talouspolitiikalla on vahvistettava osaamista ja tuettava elinkeinoelämän uusiutumista.

YTY/JI

16.2.2016

Kärkihankkeiden rahoituksessa painopisteeksi on asetettava uusien työpaikkojen synnyn edistäminen sekä työttömyyden vähentäminen.

Julkisen talouden pitkäaikainen epätasapaino ei ole kestävä. On uhkana, että Sipilän hallitus ajautuu edeltäjiensä tavoin heikon kasvun johdosta lisäsopeustoimien negatiiviseen kierteeseen. Tämän kierteen katkaisemiseksi on talouspoliittisesti perusteltua rahoittaa kasvua ja työllisyyttä tukevia julkisia investointeja, mikäli rakenteellisilla uudistuksilla vastataan julkisen talouden kestävyysvajeeseen. Tällä hetkellä Suomen tuotannon ollessa merkittävästi potentiaalinsa alapuolella kohdennettuihin kasvuinvestointeihin laitettut eurot tuovat itsensä takaisin pitkällä aikavälillä.

Rakennemuutokset voivat koskea myös työmarkkinoita. Niistä keskeiset liittyvät palkanmuodostuksen ja sopimusjärjestelmän instituutioihin sekä palkansaajien turvaan muutostilanteissa. STTK:lla on valmius keskustella paikallisen sopimisen kehittämisestä.

Kasvukilpailukykyä on vahvistettava

Julkiset investoinnit parantavat kasvukilpailukykyä. Ne voidaan rahoittaa eri rahoituslähteistä ja tarvittaessa lisävelanotolla. Toimiva infrastruktuuri turvaa elinkeinoelämän kilpailukykyä. Infrastruktuuria on rakennettava ja ylläpidettävä pitkäjänteisesti koko Suomessa. Nopeat yhteydet tukevat myös työvoiman liikkuvuutta. Liikenneväylien ylläpidon ja kehittämisen rahoitus on turvattava, myös alemman väyläverkon osalta. Uusien kehittämishankkeiden rahoittamiseksi on tehtävä päätöksiä uusien liikenneinvestointien rahoitusmallien käyttöönotosta.

Kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen rakentamisella tuetaan työllisyyttä niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä. Liikennehankkeita ja asuntopolitiikkaa on suunniteltava ja toteutettava yhdessä. Kaikilla maankäytön, asumisen liikenteen (MAL) aiesopimusalueilla tulisi ottaa käyttöön valtion tukemassa vuokra-asuntotuotannossa käynnistysavustukset. Valtion tukemaa asuntotuotantoa tarvitaan yhä. ARA-järjestelmää ei pidä romuttaa, vaan uudistaa siten, että tuettu vuokra-asuntotuotanto kiinnostaa eri toimijoita. Tuettua vuokra-asuntotuotantoa ei pidä päästää notkahtamaan 2000-luvun alun mukaisesti.

Korjausrakentaminen on ollut viime vuodet voimakkaassa kasvussa. Yleisen taloustilanteen johdosta on kuitenkin perusteita tukea kuntien korjausrakentamista valtion maltillisella lisäpanoksella.

Nykyisen tki-rahoituksen vaikuttavuutta on parannettava. Tki-toiminnan on vauhditettava tiedon ja osaamisen hyödyntämistä, innovaatioiden tuottamista, käyttöönottoa ja kaupallistamista. Innovaatiopolitiikassa on panostettava myös organisaatioiden toiminnan kehittämiseen. Tekesin määrärahoja on lisättävä pk-yritysten tki-toiminnan tukemiseksi.

Yritysten investointien edistämiseksi on sujuvoitettava nopealla aikataululla lupa- ja valitusmenettelyitä sekä varmistettava kasvuhakuisten pk-yritysten vieraan ja oman pääoman ehtoisen rahoituksen saatavuus.

Kotimaisen energiatuotannon ja energijärjestelmän vahvistaminen luo edellytyksiä kestäväälle kasvulle. Suomen on hyödynnettävä vahvuutensa uusiutuvien energiamuotojen

YTY/JI

16.2.2016

osalta niin teknologiassa kuin luonnonvarojen käytön osalta. Uusiutuvien energiamuotojen lisääminen voi vain investointivaiheessa perustua osittain julkiseen tukeen.

Pitkittynyt työttömyys heikentää kasvun edellytyksiä

Parempi muutosturva nopeuttaa työllistymistä. Ansiosidonnaista työttömyysturvaa on kehitettävä muutosturvan suuntaan. Työttömyyden alettua koulutusta ja työllistämistoimia on tarjottava nykyistä varhaisemmassa vaiheessa. Muutosturvatoimien rahoittaminen työnantajien muutosturvamaksulla mahdollistaa toimien tarjoamisen nykyistä aikaisemmin. Aktiivitoimien määrää (erityisesti palkkatukea) ja työttömien koulutusta on lisättävä. Työvoimahallinnon henkilöstöresurssit on myös varmistettava. Mahdollisuus vuorotteluvapaaseen on säilytettävä kaikilla aloilla. Vuorotteluvapaa tarjoaa työttömille, erityisesti nuorille, väylän työmarkkinoille.

STTK ei pidä päätettyä työvoimakoulutuksen hallinnon siirtoa perusteltuna. Se on toteuttava niin, ettei se heikennä työttömien mahdollisuuksia ammatillisen tutkinnon suorittamiseen. Koko tutkinnon suorittaminen on perusteltua erityisesti vailla perusasteen tutkintoa oleville sekä rakennemuutosammateissa toimiville.

Suomi menestyy osaamisella

Suomi pärjää vain korkealla osaamisella. Kansainvälisten tutkimusten mukaan eri säästötoimista talouskasvua haittaavat eniten koulutussäästöt. Koulutussäästöjen mittakaavaa ja kohdentumista on arvioita uudelleen. Tasa-arvoinen koulutus on oltava saatavilla kaikille asemasta ja asuinpaikasta riippumatta.

Varhaiskasvatuksen hyödyt ovat kiistattomat. Perusteltua olisi luopua päivähoiton rajauksesta ja ryhmäkokojen kasvattamisesta. Sen sijaan STTK esittää päivähoitomaksun määräytymistä kuukausittaisen hoitoajan perusteella. Tämä kannustaa pienten lasten vanhempia lisäämään osa-aikatyön tekemistä ja on tuonut säästöjä kuntien menoihin.

Koulutuksen aloituspaikkojen riittävyys on varmistettava, jotta kaikilla on mahdollisuus vähintään toisen asteen tutkinnon suorittamiseen. II asteen uudistuksessa on pidettävä kiinni tutkinnon tuottamasta yleisestä jatko-opintokelpoisuudesta.

Aikuiskoulutuksen resurssit on turvattava. Oppisopimuskoulutuksen ja oppisopimuksen lisäkoulutuksen määrärahojen riittävyys on varmistettava, jotta aikuisten ammatinvaihto ja osaamisen täydentäminen on mahdollista. STTK:n tavoitteena on säilyttää nykyisen kaltainen aikuiskoulutustukimalli. Korvaavia toimia aikuiskoulutustuen perusosan leikkaukselle voivat olla koulutusvähennyksen ja -korvauksen poistaminen sekä aikuiskoulutustuen ehtojen muuttaminen.

Työttömyyden ennaltaehkäisyä muutostilanteissa voidaan parantaa uusilla koulutusmalleilla. Työvoiman osaamista on parannettava ammatillisesti suuntautuneilla ohjelmilla, jotka tähtäävät korkeakoulututkintoon. Aikuisille on järjestettävä perus- ja jatko-opetusta mm. ICT- ja digitaadoissa.

Vahvat koulutuksen järjestäjät ja korkeakoulut huolehtivat riittävästä ja saavutettavista opiskelumahdollisuuksista niin lapsille, nuorille kuin aikuisille. Ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen omaa identiteettiä on vahvistettava niiden luontaisten osaamisalueiden

YTY/JI

16.2.2016

ympärille. Korkeakoulutusta on uudistettava mahdollistamaan vahvat osaamiskeskukset sekä vähentämällä päällekkäistä koulutustarjontaa ja järjestelmän hajanaisuutta.

Riittävät verotulot turvaavat palvelut

STTK:n tavoitteena on kerätä verotuksella riittävät tulot julkisten palveluiden rahoittamiseksi, edistää talouskasvua ja työllisyyttä sekä yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta. Mahdollisimman laajat veropohjat mahdollistavat verokantojen pitämisen maltillisina.

Yritysten on maksettava reilu osansa verotuloista. Ne saavat enemmän erilaisia vero- ja muita tukia kuin maksavat yhteisöveroa. Verotuista on tehtävä kustannus/hyötyarviot. Niitä karsimalla voidaan rahoittaa muualla verotuksessa tehtäviä rakenteellisia muutoksia. Mikäli julkista taloutta sopeutetaan aiottua enemmän, verotuksen kiristämisen on oltava myös yksi vaihtoehto lisäleikkausten rinnalla.

Veropohjaa tiivistämällä voidaan lisätä valtion tuloja ja vähentää aggressiivista verosuunnittelua. Tuloverolain ulkomaille rajoitetusti verovelvollisille maksettavien korkojen laajalle verovapaudelle ei ole enää perustetta. Vapautuksen ulkopuolelle tulisi rajata muut kuin verosopimusvaltiot. Korkojen vähennysoikeutta tulisi rajata rajat ylittävissä tilanteissa kiinteistösijoitusten osalta. Nämä muutokset estäisivät verotuksen haitallista minimointia.

Pääomien verotusta uudistamalla saadaan lisäverotuloja. Välillisten sijoitustuotteiden verotus laajentaisi Suomen veropohjaa. Tämä voi tapahtua joko Ruotsin (sijoitettujen varojen laskennallista tuottoa vastaava vero) tai Tanskan (rahastoille maksettavien osinkojen lähdeverotus) esimerkkien mukaan. Omistajayrittäjien osinkoverotusta voidaan uudistaa alentamalla tuotto prosenttia 6 prosenttiin. Näin järjestelmää olisi nykyistä neutraalimpi ja tukisi kasvua paremmin. On selvitetävä mahdollisuudet varallisuusverotuksen palauttamiseen siten, että vanhan veron pohjan aukot tilkittäisiin.

Kotitalousvähennyksen rakennetta tulisi uudistaa siten, että remonttitöiden osuus on korkeintaan puolet vähennyksen enimmäismäärästä. Tämä lisäisi verotuloja, mutta ei johtaisi harmaan talouden lisääntymiseen. Näin voidaan rahoittaa hallitusohjelman mukaista kotitalousvähennyksen korottamista ja laajentamista. Ns. kakkosasuntovähennys voidaan poistaa, koska se ei ole toiminut toivotulla tavalla liikkuvuuden edistämiseksi.

STTK katsoo, että suunnitellusta yrittäjävähennyksestä tulisi luopua ja sen sijaan on perustellumpaa tukea työllistämistä ja yritysten kasvua kuten ensimmäisen vieraan työntekijän palkkaamista. Suomessa on eurooppalaisittain suhteellisesti vähän työnantajayrittäjiä. STTK esittää kasvuhakuisten ja työllistävien pk-yritysten verotuksen keventämisestä, jos ne jättävät voitot yrityksen kehittämiseen.

STTK katsoo, että osana maltillista työmarkkinaratkaisua ja työtulojen verotusta on kevennettävä erityisesti pieni- ja keskituloisilta laajentamalla työtulo- ja ansiotulovähennystä. STTK on valmis harkitsemaan arvonlisäverotuksen maltillista korottamista työnantajamaksujen alentamiseksi osana laajempaa kokonaisuutta, mikäli sen avulla voidaan välttää pakkolakien voimaantulo. Korotuksen tulisi tapahtua vuotta myöhemmin kuin työnantajamaksujen alennus ostovoiman tukemiseksi. Lisäksi korotus tulisi kompensoida kaikkien pienituloisimmille tulonsiirtoin ja muilla veroratkaisuilla.

YTY/JI

16.2.2016

Sote-uudistus hyvää henkilöstöpolitiikkaa noudattaen

Sote-uudistus on merkittävin yksittäinen rakenneuudistus, jolla pyritään vähentämään lähivuosien menokasvua. STTK korostaa uudistuksessa henkilöstön huomioimista, koska uudistus ei onnistu ilman ammattitaitoista ja motivoitunutta henkilöstöä. Henkilöstö on otettava aidosti mukaan valmisteluun. Sote-uudistuksessa on noudatettava liikkeen luovutus periaatetta.

Kustannuksien hallinta edellyttää kaikkien koulutettujen henkilöstöryhmien koko osaamisen hyödyntämistä ja työnjaon ennakkoluulotonta uudistamista. Etä- ja liikkuvia palveluja sekä tietoteknisiä sovelluksia on nopeasti lisättävä samalla kun erityisosaamista keskitetään. Työn organisointia ja johtamista tulee uudistaa sekä ohjattua omahoitoa kehittää. Toteutettavan valinnanvapauden mallin tulee edistää kustannustehokasta moniammatillisuutta, integraatiota ja palvelujen hyvää laatua.

Rahoitusuudistuksessa keskeistä on yhtäaikaaisesti hallita kokonaisveroaste ja varmistaa, sote-sektorin riittävä rahoitus. Tuleva raamibudjetin mallin on turvattava riittävien ja laadukkaiden palveluiden järjestäminen. Sote-palvelujen rahoittamisessa veropohjan ulottamista ansioverotusta laajemmalle on selvitettävä. Itsehallintoalueiden lukumäärä, alueiden kantokyvyn erot sekä sote-sektorin tehtävien vaihtelu asettavat haasteita mahdollisen alueveron toteutukselle sekä kuntaveron yhteensovitukseen palkansaajien kokonaisverotusta kiristämättä.

Toimiva hallinto osa ennustettavaa toimintaympäristöä

Valtion toiminnan ja talouden suunnittelu- ja seurantajärjestelmä on saatava kuntoon ja reaaliaikaiseksi. On kiinnitettävä entistä tarkempaa huomiota budjettien täydellisyysperiaatteeseen. Valtion toimintayksiköille on taattava riittävät henkilöstövoimavarat toimintojen ylläpitämiseksi, myös harvaan asutuilla alueilla. Valtion toimintamenosäästöt kasvavat rajusti tulevilla kehyskaudella heikentäen hallinnon toimintakykyä. Palkkaliikumapäätös on virkaehtosopimuksen vastainen, sillä sopimuksissa on mainittu ettei määrärahatilanne saa vaikuttaa henkilökohtaisen työsuorituksen arviointiin. Palkkaliikumapäätös on syytä purkaa virastojen tuottavuutta heikentävänä toimenä.

Harmaa talous heikentää hyvinvointivaltion rahoitus pohjaa ja haittaa tervettä yritystoimintaa. Hallituksen valmisteilla olevassa harmaan talouden torjuntastrategiassa on kiinnitettävä huomiota koko viranomaisketjun resursseihin.

Tulevilla kehyskaudella poliisitoimen rahoitus on riittämättömällä tasolla. Poliisien määrä on vähentynyt merkittäväällä tavalla koko 2010-luvun. Pahimmillaan rahoitustaso johtaa lähes tuhannen poliisiviran vähentämiseen. Valmistuvien poliisien ja eläköityvien ero on lähivuosina yli 400 virkaa. Nyt on panostettava poliisien kouluttamiseen, sillä koulutus kestää kolme vuotta.

Valtion virastot eivät muodosta tällä hetkellä konsernia, jonka puitteissa olisi esimerkiksi henkilöstömäärän sopeuttamistarpeet hoidettavissa jopa ilman irtisanomisia. Valtion hallinnon osalta muutosturvan kehittämiseksi on perustettava erillinen momentti tai rahasto tätä tarkoitusta varten. Muutosturvaa on valtionhallinnossa sovellettava kaikissa virastoissa samassa laajuudessa. Muutosturvasäädökset on saatava nopeasti laintasolle.